

RONDON HET ZAKENLEVEN

Over „Loten“ c.a.

II.

Wanneer wij na deze algemeene inleiding nu eenige nadere woorden wijden aan de concreet gestelde vragen, dan willen wij eerst iets zeggen over de obligatie-leening, waarbij jaarlijks eene uitloting plaats vindt.

Wij kunnen des te beter deze obligatie-leeningen als voorbeeld nemen, omdat ook door onze Kerken zelf, vrij algemeen, zulke obligatie-leeningen worden gesloten en bij de uitgifte eene jaarlijksche aflossing regel is. Daarbij wordt dan de moeilijkheid, aan wien men zal terugbetalen, anders gezegd, welke van de uitgegeven obligaties, (de houders waarvan men meestal niet eens kent, althans niet blijft kennen), zullen worden afgelost, in den regel aldus opgelost, dat men de aanwijzing der nummers zal doen conform de uitkomst van eene loting. Aldus heeft het loten ook in onze eigen kerken burgerrecht verkregen, waarmee het op zichzelf natuurlijk nog niet is goedgepraat.

Waarom loot men jaarlijks? Om dit goed te kunnen beantwoorden, moeten wij ons rekenschap ervan geven, waarom men jaarlijks wil aflossen. Waarom gaat een kerkeraad, wanneer b.v. voor den bouw van een kerk een groot bedrag van b.v. f100.000 noodig is, eene leening sluiten en zich verbinden die som in b.v. 50 jaarlijksche aflossingen terug te betalen?

Het antwoord hierop moet luiden, dat de voorzichtigheid, die ons ook door Gods gebod is opgelegd bij de inrichting van ons leven, ook het kerkelijke leven, ons verplicht om zulk een schuld, die toch eens tot aflossing moet worden gebracht, bij gedeelten af te lossen. Het zou slechts onvoorzichtig en daarom te veroordeelen zijn, indien men de jaarlijksche inkomsten voldoende ging achten, indien zij niet groot genoeg waren voor de betaling van tractementen en dergelijke soort uitgaven. Wanneer zou dan de aflossing van zulk een schuld moeten geschieden? Practisch zou het nooit kunnen. De eenige manier is daarom, om te trachten de geregelde inkomsten zoo hoog op te voeren, dat men jaarlijks een deel daarvan kan afzonderen voor een gedeeltelijke aflossing van den schuldenlast.

Doch nu de vraag, op welke wijze men b.v. f2000 per jaar zal terugbetalen, wanneer men te rekenen heeft met een groot aantal schuldeischers, die men niet meer bij name kent, althans niet blijft kennen, daar, zooals de practijk uitwijst, zulke obligaties steeds verhandeld worden en voortdurend in andere handen komen. Eene afbetaling ponsponds-gewijze op elke obligatie is eene praktische onmogelijkheid. De aanwijzing van bepaalde houders zou een volstrekte willekeur zijn, die onbillijk kan werken en aan het kerkelijk leven ernstige schade toebrengen, omdat zoo ergens, dan zeker hier willekeur niet verdragen wordt.

Wat toch is het geval? In den loop van 50 jaar is, om alle andere dingen nu maar eens uit te schakelen, steeds waarneembaar een verandering van den rentestandaard. In de laatste twee jaren b.v. is de rentestandaard met meer dan 1 procent gedaald. In den loop van de jaren kan die rentestandaard verder dalen, wellicht zal hij ook wel weer eens stijgen. Als dus stukken bijv. in 1928 uitgegeven met een rentevergoeding gerekend naar 5 procent, heden worden afgelost, dan is het zeker, dat die gelden, indien zij vandaag opnieuw belegd moeten worden, niet meer dan 4 procent zullen opbrengen. Hij, die zijn stukken in een obligatie-leening ex 1928 heden afgelost krijgt, weet dus, angenommen, dat hij van zijn rente leven moet, dat zulk eene aflossing hem een persoonlijk nadeel zal veroorzaken. Omgekeerd zijn er ook, aan wie zulk een aflossing niet anders dan aangenaam en voordeelig kan zijn.

Hoe moet nu een kerkeraad de personen vinden aan wie hij de f2000, die in 1931, en elk volgend jaar, volgens de vroeger aangegane verplichtingen moeten worden terugbetaald, uitbetalen? Men voelt, dat wanneer hier eene aanwijzing van den kerkeraad de beslissing zou moeten geven (gesteld dat die mogelijk ware), de moeilijkheden zich zouden opstapelen, ook al zou de kerkeraad deze zaak zoo teer mogelijk willen behandelen. Veelal ook is een aanwijzing van personen immers niet meer mogelijk, omdat de stukken inmiddels verhandeld zijn. Daarom mag m.i. om een billijke, den vrede bevorderende oplossing te verkrijgen, hier zonder eenige aarzeling het loten gebedigd worden, indien men zich daarbij slechts wil realiseren, dat men het beleid en de uitkomst daarvan aan den Heer overlaat en van Hem alleen verwacht.

Is dus aan den kerkeraad in dergelijke omstandigheden de loting zelf geoorloofd, dan behoeft ook niemand, die zulke obligaties bezit en die dus weet, dat hij aan een uitloting deelneemt, zich bezwaard te gevoelen. Al degenen, die b.v. in 1928 tezamen konden leenen hebben feitelijk tegelijk onderling afgesproken, dat men de moeilijkheid, ver-

bonden aan de jaarlijksche afbetaling, welke men immers een noodzakelijk iets acht, zou willen oplossen door middel van loten. Zij worden daarbij dan verder wel vertegenwoordigd door den kerkeraad, maar ten slotte is het hun eigen besluit om de handeling der loting voor hen te doen verrichten. Zulk een besluit bij de uitgifte genomen is volgens de vorenstaande opmerkingen niet ongeoorloofd te noemen.

Veel van hetgeen hierboven gezegd is met betrekking tot kerkelijke obligatie-leeningen, geldt nu ook voor andere leeningen, als die welke door Rijk en Gemeenten en ook wel door particuliere instellingen worden uitgegeven. Ook al zou men mogen stellen, wat immers werkelijkheid is, dat niet altijd de Overheid of de particuliere instellingen de gedachte van het Goddelijk beleid overnemen, dan nog mag men het deelnemen in zulke obligaties niet veroordeeld achten. Voor de deelnemers daarin, voorzover zij in alles met de wetten Gods willen rekenen, blijft dan staan de eisch, dat ieder zichzelf afvraagt, of hij oprecht met Spreuken 16:33 rekening houdt en dus ook hier, in uiterste instantie, alle dingen aan het beleid van God overgeeft.

Resumerende zou men dus kunnen stellen, dat het doel van het loten en de vraag of men Spr. 16:33 beaamt, beslissend zijn. Elk loten om, zooals het in onze taal zoo kernachtig wordt uitgedrukt, „vuil gewin“, is natuurlijk veroordeeld. Een deelnemen in de Staatsloterij, waarin men niet anders doet dan een zeker bedrag, à fonds perdu, inleggen, in de hoop een grooter bedrag, zooals door het loten zal worden aangewezen, terug te ontvangen, moet een zoeken van „vuil gewin“ genoemd worden, hetwelk door geen Christen kan worden goedgekeurd en waaraan geen Christen, die eerlijk wil leven, kan deelnemen. En in den grond der zaak is het onderhouden van de Staatsloterij door onze Regeering even weerszinwendend als de daad van andere regeeringen, die speelhelen organiseren of toelaten als dat te Monte-Carlo. Wij doen het hier alleen wat bescheidener, minder opzichtig en daardoor schijnbaar minder on-nietjes. Het Ministerie-Kuyper van 1901—1905 heeft een wetsontwerp tot afschaffing der Staatsloterij ingediend. Het is toen niet verder gekomen. Welk Ministerie zal nu eens die poging overnemen?

Even stellig moeten afgekeurd worden de loterij-gelegenheden, die in allerlei bazars worden gehouden. Helaas vindt men die ook nog wel in bazars, die min of meer ten bate van het kerkelijk leven worden georganiseerd. Veelal verdedigt men die als een onschuldige liefhebberij voor kinderen („grabbeltinnen“ e.d.). Eenige twijfel daaromtrent is nog wel gerechtvaardigd. Doch zelfs al was het dan uitsluitend voor kinderen, niet minder sterk moet dit alles bestreden. Ik ga daarop thans niet verder in; slechts wil ik vragen, dat men eens overwege hoeveel arbeid later noodig is om de straks groot geworden kinderen terug te houden van verdere toepassing van wat hun is voorgehouden en aangeboden bij zulke bazar's, nogwel door een openingswoord en een gebed van iemand, dien zij als een voorganger beschouwen, „gewijd“.

(Slot volgt.)

's Gravenhage.

A. SCHILDER.

Kuypers Bekeering.

De meesten onzer lezers zullen wel weten, hoe Kuyper zijn bekeeringsgeschiedenis beschreven heeft in „Confidentie“, een geschrift uit 1873, waarin hij uit een drietal levenservaringen verklaart, hoe de liefde voor het kerkelijk vraagstuk in hem ontwaakte in nauw verband met zijn eigen geestelijk leven. a. Eerst deed God hem een zeldzame verzameling van à Lasco's geschriften vinden, waardoor hij in staat gesteld en aangespoord werd tot het bestudeeren van de geestelijke vaders onzer Gereformeerde Kerk. b. Vervolgens werkte Miss Yonge's schoone roman „De Erfgenaam van Redclyffe“, ontdekkend op hem, en trof hem daarbij vooral de vermelding van Englands Kerk als een moeder, die elken stap van het leven harer kinderen leidt, zoodat het verlangen naar zulk een kerk in hem werd opgewekt. c. Eindelijk ontving hij in zijn eerste gemeente een diepen indruk van de bijbelkennis en de onwrikbare overtuiging van eenige gemeentelieden, die in de vastheid, waarmee zij stonden op de erkenning van Gods soevereine genade, al was de vorm van hun denken verouderd, hem getuigen waren van den invloed door Calvijn nog na eeuwen uitgeoefend en van de bijna ongelooflijke kracht eener geestelijk georganiseerde kerk.

Minder bekend is echter, dat Kuyper al eenige jaren vroeger, in 1867, toen hij nog te Beesd stond, zijn bekeering aan Groen van Prinsterer heeft verhaald. Het was naar aanleiding van zijn eerste vlugschrift: „Wat moeten wij doen, het stemrecht aan onszelf houden of den kerkeraad mach-

tigen? Vraag bij de uitvoering van Art. 23“. De schitterende brochure maakte aanstonds grooten opgang. Niemand minder dan Ds D. Chantepie de la Saussaye, de vader der ethische richting, begroette deze nieuwe stem met vreugde en dank. „Ten overvloede“, zoo besloot deze recensent zijn aankondiging in „De Vereeniging: Christelijke Stemmen“, „zij er bij gevoegd, dat de auteur mij ternauwernood van aangezicht bekend is, en dat hij, discipel der Loydsche school en aanvankelijk de richting dier school toegedaan, in de zelfstandige taal, die hij hier doet hooren, een nieuw bewijs levert, dat de doop der moderne richting voor sommigen heilzaam kan werken en dat er eene orthodoxie bestaat — de auteur schaaft zich onder de orthodoxe partij — die de vrucht is van zelfstandig onderzoek en persoonlijke ervaring“.

Nu had Kuyper zijn brochure, als bewijs zijner hoogachting, ook aan Groen toegezonden. Deze zeide hem in een brief van 4 April 1867 daarvoor hartelijk dank, en sloot zich geheel aan, bij wat door een bevoegden rechter, Ds de la Saussaye, daaromtrent reeds verklaard was. Tevens gaf Groen in dezen brief aan Kuyper te kennen, dat diens overgang van het modernisme tot de orthodoxie, bij iemand, die hem vroeger kende, eenige bevreemding had gewekt. Doch volgens Groen werd deze bedenking in het slot van Saussaye's artikel weggenomen op een wijze, waarmee hij Kuyper en de orthodoxe partij geluk wenschte. En nu richtte Kuyper op 5 April 1867 uit Beesd het volgende schrijven aan Groen:

Hoog welgeboren Heer,

Gun mij de vrijheid U dank te zeggen voor de waarlijk te groote belangstelling, die Gij in de uitgave mijner brochure wel hebt willen toonen. Deels de diep bedroevende toestand onzer Kerk, dien ik vooral in dit deel der Betuwe niet donker genoeg kan afschilderen, deels gesprekken met Prof. Doedes en Ds van Toorenbergen gehouden, wier energie op dit punt ik zoo gaarne krachtiger gewenscht had, gaven me aanleiding tot het uiteenzetten mijner gedachten. Toch duurde het nog lang, eer ik besluiten kon, de pen op te vatten, en mijn verleden, waarvan Ds de la Saussaye met een enkel woord gewaagde, zal dat ook in uw oog bevestigend maken.

Modern — neen, dat ben ik nooit geweest, — maar wel was helaas het moderne onderwijs, dat ik te Leiden gebruiken moest, oorzaak, dat ik een viertal jaren al dieper wegzak in volstrekte neologie. Een schijnbaar toevallige omstandigheid, het schrijven naar een prijsvraag over à Lasco, was de eerste band, die mijn trouwe Vader mij weer aanbood, om mij uit dien afgrond op te trekken. Dat werk vervreemde mij van mijn commilitones en bracht me in beter gezelschap, dan Leiden's academie aanbod, in gezelschap met de groote, ernstige geesten van een Calvijn en een à Lasco.

Een hersenziekte, door overspannende studie veroorzaakt, voltooide mijn isolement van den Leidschen geest. Alle denken was mij onmogelijk, en een jaar lang moest ik op reis. Zoo werd allengs, ook door mijn droevigen toestand, een betere behoefte in mij gewekt. Mijn herstel, evengoed als de knak, die mijn hersens ontvangen hadden, openden mijn hart voor gevoelens van ontvankelijkheid — ik begon de woorden te verstaan, die ik nooit begrepen had: van ootmoed, berouw en genade. Een werk van Miss Yonge: „The Heir of Redclyffe“ eindelijk, deed tot beslissing voor mijn hart komen, wat reeds vier jaar lang daarin gedobberd had. — Van dat oogenblik af was ik orthodox van levensgrond, zonder het zelf te weten. De verlichting ontbrak mij, 't hart had nog geen lichtstraal geworpen op het intellect. Ik leefde voor mij-zelf, verdiept in historische studien, met averzie van dogmatiek en formules. De schuld lag grootendeels aan het systematisch ignoreeren en in caricatuur brengen van alle orthodoxe dogmatiek, waarvan ik te Leiden getuige was geweest. Zelfs bij name kende ik de Christelijke denkers onzer eeuw niet! Maar 'tsprak vanzelf, bij zulk een dispositie, behoefden zo ook slechts te verschijnen, om geliefd en geassimileerd te worden, mij stuk voor stuk de Heilige Waarheden van ons Evangelie als levensbrood der ziel te doen aannemen, en het almeer aan mijn bewustzijn te ontdekken, dat ik orthodox was.

Veel tegenstand in mijn gemeente, vooral van de moderne plaats, het ervaren van antipathie eer dan sympathie, de totale afwezigheid van alle gehechtheid en liefde hier — het drong me alles al meer, om het steeds dieper te voelen, hoe arm het hart blijft, zoolang het den Vriend van zondaren niet kent en niet bezit.

Meer, oneindig meer nog zou ik u kunnen opsommen, geheimen van het gemoedsleven, die 'twaas der kiesheid liever verborgen houdt, voor- en tegen-spoed, omgeving en tegenstand, waardoor ik gedrongen werd om vervulling voor de leegte van mijn hart te zoeken. Maar licht somde ik al te veel op, vermoelde ik u reeds te veel met mijn persoonlijk leven. Mocht het zoo zijn, wijt dan mijn uitweiding aan mijn warm verlangen, om bij U althans het laatste vermoeden weg te nemen, alsof er geen harmonie bestond tusschen mijn schrijven en mijn persoon.

Intusschen zal 't u duidelijk zijn, hoe juist zulk een langzame levensvernieuwing mij schuchter en schroomvallig moest maken, om zelf strijdend op te treden. In mijn eenzaamheid, volstrekt verstoken van een enkelen boezemvriend op aarde, die mijn overtuiging deelde, en van alle zijden nog in correspondentie met mijn moderne vrienden, ontbrak mij het bemoedigend woord, dat zelfvertrouwen schenkt. Het is zoo bang, als, wat in 't eigen hart omgaat, niet eens door een ander voor onze ooren wordt uitgesproken. Zoo dikwijls had ik reeds lust gevoeld om wat me beleedigde in mijn eigen geloof, wat me zeer deed, aan te fasten, — maar schroom deed me weer

verzuchting ge-
aalde groep
van een zeer

bukken.

de menschen.
htmatig verkre-
lsdienstig zelfs.

e uzelve recht-
God kent uwa
n Gods oog.
zegd: Och, lieve
al, wij zijn te
wij willen dat

ichtelijk ja ge-
het... maar
Mij of van
n u, die vrome
pen.
die vol eerbied
persoonlijk door

ooper.

it dat stichtelijk
Johannes den
ediking komen
een iegelijk" —
— aanloopen

ofeten en Jo-
adigen hun het
geweld om er

ag zal hen eens
Wet zal vallen.

r in een ander
iet al te nauw
het altijd stipt
vrouw verlaat,
rief — zooals
ook „in orde“!
an u, mannen
htelijk — alle-
er, die zoo z'n
andere trouwt
was bij Mozes
officiële forma-
net een vroom

n. Liefst wach-

roomsten" Zijns
leefden in het
enlijkheid.

ten volgen van
zarus. De arme
n, gerechtvaar-
waar kind van
het vleesch...
ezen niet eens
en — deze ge-
de rijke man,
levende, daar-
weduwen, ijve-
nenschen gezien
erspeler, vijand
g en barmhar-
Jezus, die hen
erschap van het

kenis.

s en van zeer

et uitgestorven.
an de menschen
uitemend ver-

lie op den rij-
gelingen, zoo
zoodat ze weg-
liker kwaad te
s, die hier wer-

ij" zijn Lazarus

ng geweken.

reek van. Maar
lichtelijk „wij“.
„evangelie“, zijn

En die heeft

reek nader be-

A. JANSE.

verl. week, bla-
t advertentiën;
o. staat: „ont-